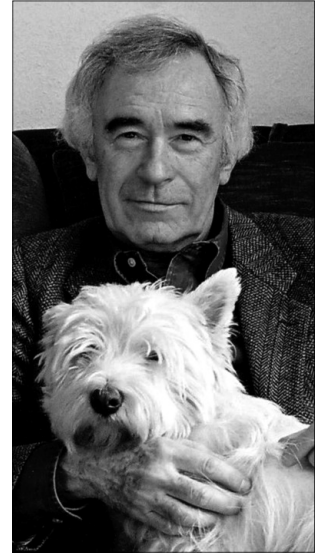

Álomhelyek

Beszélgetés Dietmar Grieser íróval

Hol található most a pszichoanalízis atyjának, Sigmund Freudnak híres pamlaga, amin emberek sokasága tártá föl a lelkét? Hogyan került Thonet – Metternich herceg ösztönzésére – Bécsbe, s indította hódító útjára bútorgyárát? Hol állt Bécsben Tito szükségágya, amit ágyrajáróként, „műszakváltásban” használt másokkal? Miként lett a híres festő, Kokoschka, a leghosszabb ideig hivatalban lévő osztrák kancellár, Bruno Kreisky albérlője? Kiket tartott Beethoven, a zseniális zeneszerző „kiállhatatlannak, bestiának”, s kit rúgott „hátsó fertályon”? Kikről készített előszeretettel karikatúrákat Johann Strauss, a keringőkirály? Hogyan cselezte ki bécsi tartózkodása idején Casanova Mária Terézia „Erény Bizottságát”? Kivel készült szerelmi légyottra Honoré de Balzac Bécsben? Milyen kapcsolat van Buffalo Bill és a bécsi „sárga víz” között? Ilyen és ehhez hasonló kérdésekre kap választ az, aki olvassa Ausztria egyik legsikeresebb írója, Dietmar Grieser könyveit. A „múlt nyomozója” nagy ínyenc. Szereti a finom ételeket, szívesen tér be jó éttermekbe, hangulatos kávéházakba. Ezért a minden szegletéből monarchia hangulatot árasztó Café Imperialban találkozunk, ahol szerinte Bécs legízletesebb császármarzsáját készítik.

– Herr Grieser, Ön Hannoverben született, ősei tiroli származásúak, és 1957 óta él Ausztriában. Osztráknak vagy németnek tartja magát?

– A futballmeccseken tudom ezt jól lemérni. Ha Ausztria is játszik, akkor osztráknak érzem magam, itt vagyok itthon, és Ausztriának szurkolok. Ha azonban Németország lép pályára egy harmadik ország, például Magyarország válogatottja ellen, akkor bizonyára Németországnak drukkolnék.

– Választott hazája Ausztria. Otthona Bécsben van. Könyveiből is kiderül, hogy nagyon szereti ezt a várost. Hogyan került ide?

– Ausztria tudatosan választott hazám. Természetesen előfordultak az itt eltöltött esztendőik során kritikus pillanatok is, de sohasem gondoltam arra, hogy elhagyjam ezt az országot. Tanulmányaimat éppen befejeztem Münsterben, amikor édesapám meghalt és az államtól kapott árvasági támogatásból lehetőségem nyílt még egy szemeszteren át tanulni. Nem tudtam hova menjek. Heidelbergbe? Tübingenbe? Akkoriban ezek voltak az „álomhelyek”. Az egyik professzorom tanácsát kértem, aki jól ismert engem is, és Bécsset is. Megérezte, hogy Bécs lenne számomra az ideális élethely. Állampolgárságot váltottam és gyökeret eresztettem itt.

– A háború idején még gyermek volt. Hol és miként élte meg azokat az időket?

– Nem szívesen emlékszem vissza életem azon szakaszára. A háborús évek, az akkor átélt katasztrófák miatt nem volt vidám a gyerekkorom. A háború minden borzalmát megéltem. Szüleim tiroli és sziléziai származásúak voltak. Elűzték minket a lakóhelyünkről, sehol sem akartak befogadni. Először Bajorországba kerültünk, majd a Pfalzba. Hárman voltunk testvérek, sok nehézségen mentünk

át, éhezünk. Alultáplált voltam. Akkor fordult jobbra a sorom, amikor a nagyanyámhoz kerültem, akinek még volt élelmeszer tartaléka, így később már volt mit ennem.

– Már gyermekként is írónak készült?

– Nem. Nagyon sokáig arról álmodtam, hogy egyszer mozigépész leszek. Bár nem lettem az, a mai napig szenvedélyes mozirajongó vagyok. Áhítattal járom körbe a kamerát, nézegetem a modern technikai megoldásokat, a zsinór nélküli berendezéseket.

– Mi ösztönözte könyvek írására?

– Eleinte irodalmi riportokat készítettem, amik különböző német lapokban jelentek meg, rádió- és tévéadásokban mentek le. Később ezekből a riportokból, történetekből születtek meg a könyvek. Mindig nagyon szerettem olvasni, ma is sokat olvasok, egyrészt kedvtelésből, másrészt a munkám miatt. Már gyerekként is szívesen vettem könyvet a kezembe, és nemcsak olvasáshoz. Érdekelt, hogy néz ki a könyv fizikai valójában. Szétszedtem őket, hogy megnézzem, miként vannak összekötve.

– Mit érzett, amikor megjelent az első könyve? Biztos volt a sikerében?

– Nem, nem voltam biztos a sikerben. Sokáig tartott a megfelelő kiadó kiválasztása. Azt gondoltam, hogy kezdő íróként jobb, ha egy kisebb kiadóhoz fordulok, ha egyáltalán közlésre méltó az írásom. Ez azonban nem bizonyult helyes döntésnek, sok időt elpazaroltam ezzel, míg egy zürichi kiadó javaslatára a nagy kiadókat kezdtem megszólítani. Csak az ismert, nagy kiadónak van tőkéje arra, hogy egy még ismeretlen író könyvét megjelentesse, vállalva a kudarc kockázatát is. Így a Fischer Verlag-nál látott

napvilágot az első könyvem, amiben ismert irodalmi művek színhelyeit dolgoztam föl.

Akkoriban terjedtek el a logóval díszített pólók. Annyira örültem a könyv megjelenésének, sikerének, hogy a Fischer Verlag három halas logójával ellátott fehér pólót hordtam minden nap. Este kimostam és másnap megint fölvettem. Az emberek kérdezték tőlem, hogy miért hordom folyton ugyanazt a pólót. Mert Fischer-író vagyok – feleltem. Teljes extázisban voltam.

– *Harminchét könyvből többet idegen nyelvekre is lefordítottak. Rádió- és tévéműsorai is voltak. Még mindig sok felolvasást tart. Felvették „Ausztia ezer legismertebb embere” listájára. Sok kitüntetést kapott, a kiadók sorba állnak új könyveiért. Ön nagyon ismert és elismert író. Mindent elért az életben, amit szeretett volna, vagy hiányzik még valami?*

– Elégedett vagyok azzal, amit elértem. Minden évben írtam egy új könyvet, ez egész tűrhető teljesítmény. Már minden témát feldolgoztam, amit szerettem volna. Továbbra is írok, azonban már nem olyan tempóban, mint eddig.

– *Melyik kitüntetésére a legbüszkébb?*

– Különösen kedves nekem az a díj, amit a könyvtárak szövetségének a kezdeményezésére hoztak létre, és amit a *Schauplätze der Weltliteratur* (A világ-irodalom helyszínei) című könyvemért kaptam. E könyvem hatására ugyanis sokan elkezdtek érdeklődni egyéb műveim iránt is, valóságos „olvasási mozgalom” indult el a könyvtárakban.

– *Véleménye szerint mi a fontos az életben, mi teszi Önt boldoggá vagy boldogtalanná?*

– Két dolog: a megfelelő magánélet, szerelem, szeretet és utána következik rögtön a munka. Olyan munka, amelyben kiteljesedik az ember. Boldoggá az tesz, ha a magánélet és a munka között összhang van. Szerencsére a kérdés második felét nem tudom megválaszolni, mert abban nem volt részem.

– *Kultúrtörténeti könyveket is írt az irodalmi, zenei és művészeti élet ismert személyiségeiről. Mint a „múlt nyomozója”, kiről írt a legszívesebben és miért?*

– Nehéz egyet kiemelni a sok közül, mert mind a szívemhez nőtt. Izgalmas volt Peruba utazni Thornton Wilder „Szent Lajos király hídja” című regénye miatt, ahol nagy nehézségek árán meg is találtam a helyszínt. Ugyanúgy kedves emlékem marad mind afrikai utazásom, amire Hemingway „Kili-mandzsáró hava” ösztönzött, mind magyarországi útjaim, amiket Hugo Hartung „Gyakran gondolok Piroskára” és Molnár Ferenc „Liliomfi” című műve miatt tettem meg.

– *Hogyan választja ki soron következő könyvének a témáját?*

– Cetlikre írom föl az ötleteimet, beledobom őket egy nagy dobozba, s időnként kiemelek belőle néhányat.

Elkezdem őket szétválogatni, párat megtartok, napokig gondolkodom rajtuk, és ha még mindig jó-nak tartom a témát, elkezdem megírni. De sohasem volt olyan gondom, hogy ne tudtam volna, miről írjak.

– *Érte meglepetés valamelyik könyvével kapcsolatos nyomozás során?*

– Hermann Hesse fiával, Heiner Hessevel való találkozásom volt ilyen. Másmilyennek hinné őt az ember. Nem képzeltem olyan egyszerűnek és szerénynek, mint amilyen valójában volt. Egyszer pedig börtönbe zártak. Shakespeare Othellójának egyik helyszíne miatt éppen Cipruson jártam. Teljesen be-lefeledkeztem a munkába, s túl messzire mentem a határovezetben egy mólón. Kémnek néztek és le-tartóztattak. Ez a török-görög harcok idején történt. A rendőrségen aztán elmagyaráztam, hogy teljesen ártatlan, jámbor irodalomkutató turista vagyok.

– *Volt már Budapesten?*

– Igen, voltam már. Kedvelem a várost, és a magyar nyelvet is. Budapest hasonlít Prágára, Bécsre, ugyanakkor különbözik is tőle. Szeretem hallgatni a magyar nyelvet, elbájol. Már a vonatban szívesen figyelem, ahogyan az emberek beszélgetnek egymással. Az a sok „e” hangzó! Nem is tudom utánozni. Teljesen elvarázsol. Vannak Magyarországon barátaim is. Szeretnék újból ellátogatni Budapestre.

– *Úgy tudom, hogy egy régi, mechanikus Olympia író-gépen dolgozik. Miért? Ez az Ön kabalája?*

– Nekem ez a tökéletes írógép, ennél jobbat nem találtak ki. Több mint harminc éve használom. Az összes könyvemet ezen írtam. Nagyon tisztetem, minden nyáron elviszem egy kicsit felújítani. Hogy miért ragaszkodom hozzá? Azért, mert egy olyan ideges embernek, mint amilyen én vagyok, az ideális partner, hiszen ha semmi nem jut eszembe, nem tudok mit írni, akkor is nyugodt marad, vár. Türelmes, tekintettel van rám. Az elektromos írógép viszont idegesít. Zavar a zaja, olyan mintha folyton nógatna: „Rajta, írjál már, folytasd!”. A számítógép sem jöhet nálam szóba.

Sok más íróval osztozom e „szenvedélyen”, így pl. Günter Grassal, aki egy Olivettin dolgozik. Az amerikai Paul Auster is Olympiát használ, sőt még egy könyvet is szentelt kedvenc írógépének. Szeretnék is az íróval találkozni egy eszmecsere-re – szót váltani többek között „közös kedvesünkről”, az Olympia írógépről is.

A császármorzsa pedig valóban finom volt... Grieser úr szerint ezt csak az egykori Württemberg hercegek palotájában található Café Imperialban tudják utánozhatatlanul finoman elkészíteni. Akkor tökéletes, ha a tésztája omlós és szilvareszterrel ízesítik. Fontos, hogy nem szilva kom-póttal és nem is szilvalekvárral! De azért a somlói galuska sem megvetendő...

Balázs Erzsébet